

عنوان مقاله:

تاثیر اندیشه اندیشمندان آذربایجان در ورود مدرنیته به ایران در عصر قاجار

محل انتشار:

فصلنامه آذربایجان پژوهی، دوره 1، شماره 3 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسنده:

محمد رجبی - دکترای اندیشه های سیاسی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد جنوب تهران

خلاصه مقاله:

منطقه آذربایجان در تاریخ ایران دارای اهمیت خاصی است و این اهمیت از وجوه مختلفی قابل بررسی است. جایگاه مذهبی آن قبل و بعد از اسلام به ویژه رسمیت یافتن تشیع و تشکیل حکومت ملی صفویدر ایران؛ اهمیت سیاسی و استقرار پایتخت برخی دولتها در آن و ولیعهدنشینی در عصر قاجار، موقعیتاستراتژیک و همجواری با دو امپراتوری روسیه و عثمانی، اهمیت اقتصادی و دادوستد تجاری با روسیه و عثمانی و اروپا. اهمیت منطقه آذربایجان در تاریخ ایران از وجوه مختلف باعث شده که در تکوین اندیشه هایروشنفکری و انقلابی در پیروزی انقلاب مشروطه نقشی تاریخی ایفا کند. جریان های روشنفکری آذربایجاناز نیمه دوم قرن نوزدهم در نتیجه مناسبات فرهنگی و اقتصادی بالاخص از زمانی آغاز شد که تعداد زیادپاز آذربایجانی های جویای کار از طبقات محروم اقتصادی به نواحی قفقاز مهاجرت نمودند و تحت تاثیر فقر و استبداد و بیعدالتی در ایران، جذب افکار انقلابی و مساوات طلبانه شدند. شدت جریانات سیاسی در روسیهکه در نهایت منجر به انقلاب ۱۹۰۵ میلادی در روسیه شد بگونه ای بود که تمامی ایرانیان مهاجر و معترضرا در نواحی قفقاز تحت تاثیر قرار داد و اولین بارقه های تجددخواهی و اندیشه های مساوات طلبانه را در ایندوران رقم زد. نزدیکی آذربایجان به خاک قفقاز و عثمانی و رفت و آمد مردم این دو جا نیز در بیداری آذربایجانیان و شکل گیری اندیشه های تجددخواهانه ایرانیان موثر بود؛ لذا نقش نخبگان آذربایجان جریانیاست که تحت عنوان روشنفکری، رهبری فکری و سیاسی جامعه ایران پیش و پس از مشروطه را برعهدهداشته و به علت آشنایی با مبانی اندیشه های مدرن، با اعتقاد به لزوم پیروی از غرب و اخذ تمدن آن از دلطبقه کارگر و تجار بمنظور دستیابی به پیشرفت، آزادی، برابری و رفاه، افکار و اندیشه های تجددخواهی ومدرنیته را وارد ایران نمود. مقاله به بررسی منظومه های فکری و سیاسی نخبگان و اندیشمندانی همچونطالباف، مستشارالدوله، آخوندزاده و تاثیر تفکرات آنها در ورود عناصر مدرنیته به ایران می پردازد.

کلمات کلیدی:

آذربایجان، انقلاب مشروطه، قاجار، نخبگان، مدرنیته

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1499880>

